

HEGELOHOVA GRIJEŠKA

Kad je Hegeloh, kao protagonist, glumio u Euripidovu Orestu, recitirao je stih 279.:

ἐκ κυράτων γὰρ αὖτις αὖ γαλήν' ὀρώ

tako, da su slušaoci mjesto γαλήν' (= γαληνά) ὀρώ (vidim tišinu) čuli γαλήν ὀρώ (vidim mačku), što je dakako izazvalo u kazalištu veselo raspoloženje i smijeh, a atenskim komicima dalo povoda za nova podrugivanja, ali ovaj puta ne toliko samom Euripidu koliko interpretu njegovih drama Hegelohu. Što su gledaoci odmah i odreda primijetili Hegelohovu griješku, očito je, da je u Ateni u to doba, t. j. u 5. vijeku pr. n. e. još postojala vrlo jasna razlika u izgovoru između obiju pomenutih grupa riječi: γαλήν' ὀρώ i γαλήν ὀρώ, jer bi nam u protivnom slučaju čitav taj događaj ostao nejasan i ne bismo razumjeli, zašto su se komici tako često očesali o tu stvar¹).

Hegelohova griješka bila je dakle suvremenicima njegovima vrlo dobro poznata, ali nije više bila jasna potonjim generacijama, pa su je i stari i kasniji gramatici i filolozi, sve do najnovijega doba, pokušavali na razne načine objašnjavati²). U čemu su stari gramatici nalazili Hegelohovu griješku i kako su je opravdavali, kazuje nam nekoliko sačuvanih vijesti iz starine, a osobito pomenute sholiје uz 279. stih Euripidova Oresta i uz 304. stih Aristofanovih Žaba. Budući da oba sholiјasta rješavaju problem nekako najednako, bit će dovoljno, ako navedem ovdje samo ono, što kaže o toj stvari sholiја iz Euripidova Oresta. A tu se kaže ovo: κεχωμώθηται ὁ στίχος διὰ τὴν Ἡγέλοχον τὸν ὑποκριτήν. οὐ γὰρ φθάσαντα διελεῖν τὴν συναλοιφήν, ἐπὶ λείψαντος τοῦ πνεύματος, τοῖς ἀκρωμένοις τὴν γαλήν δόξει λέγειν τὸ ζῶον, ἀλλ' οὐχὶ τὰ γαληνά... Hegeloh bi dakle ozbiljan Euripidov stih bio izvrgao ruglu po tom, što nije mogao u pravo vrijeme διελεῖν τὴν συναλοιφήν, t. j. što je

¹) Πολλοὶ μὲν οὖν αὐτὸν διέπαιζαν τῶν κωμικῶν...; isp. Aristofan, Žabe 304; Stratis, fr. I. (=Kock p. 711); Samarion, fr. 8. (=Kock p. 794); sholiја uz Eur. Or. 279; sholiја uz Aristof. Žabe 303; Suida s. v. Ἡγέλοχος.

²) Isp. V. Fritzsche, Aristophanis Ranae. Zürich 1845, gdje pisac na str. 173. navodi o tom pitanju čitavu zbirku mišljenja i citata iz staroga i novog doba.

čitav stih izgovorio kao glasovne i slogovne grupe, a to je tobože učinio zato, što mu je nestalo daha (ἐπιλείψαντος τοῦ πνεύματος³⁾). Koliko je to tumačenje naivno, jasno se očituje po tom, što bi pomenuta διαίρεσις τῆς συναλοιφῆς, kako je s pravom primijetio i E. Schwyzer⁴⁾, bila nastala baš onda, kad bi glumcu ponestalo daha, pa po tom sholijastove riječi dokazuju upravo protivno od onoga, što je pisac htio dokazati. Zato se ni rečena ἐπιλείψις τοῦ πνεύματος ne može smatrati ničim drugim nego nesretnim iznalaskom nekoga gramatika, koji se u tom pitanju nije znao domisliti nikakvu boljem rješenju.

Nestajanjem daha tumačili su Hegelohovu griješku, začudo, još i neki filolozi i gramatici 19. vijeka⁵⁾, ali su se usto u tom vijeku stala javljati kod te stvari već vrlo rano i zrelija shvaćanja, te su jedni nalazili pomenutu griješku u tom, što Hegeloh, recitirajući stih, nije dovoljno označio eliziju⁶⁾, a drugi su pomišljali na krivo izgovaranje akuta na riječi γαλήν⁷⁾. Ali „elisionis significatio“ i „accentuum discrepantia“ ostale su stožeri, oko kojih se kretalo Hegelohovo pitanje, sve do početka 20. vijeka. Prvo je mišljenje zastupao u novije doba Hugo Ehrlich⁸⁾, a drugo Eduard Schwyzer⁹⁾. Schwyzer je iznio tvrdnju, da je Hegeloh u riječima γαλήν' ὁρῶ izgovorio akut na riječi γαλήν' kao cirkumfleks (γαλήν) i time tišinu pretvorio u mačku, a Ehrlich je nastojao dokazati, oslanjajući se na neke vijesti i pravila iz starine, da je Hegeloh kazao γα-λῆν|ὁ-ρῶ mjesto γα-λῆ-ν' ὁ-ρῶ, t. j. da je njegova griješka u tom, što konsonant ν' nije privukao k slijedećem slogu i izgovorio: gā-lē-nh-ō-rō. Ehrlichovo je objašnjavanje nauka odbila i prihvatila Schwyzerovo¹⁰⁾, i to s punim pravom, jer ako bi se konsonant ν', na osnovu pomenutih starih vijesti, i privlačio

³⁾ Kod Aristofanova sholijasta: προστάντος αὐτῷ τοῦ πνεύματος.

⁴⁾ Griechische Miscellen. 2. Ein Zeugnis für den griechischen Akzent. Indogermanische Forschungen 10 (1899), str. 208.

⁵⁾ Isp. na pr. Kühner—Blass, Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache I, str. 231.

⁶⁾ Isp. na pr. R. Porsona, koji ad Eur. Or. 279 kaže o tom ovo: „Debebat Hegelochus, qui Orestis personam egit, ita verba γαλήν' ὁρῶ efferre, ut elisionis significationem aliquam daret.

⁷⁾ Isp. na pr. B. Thiersch, Aristophanis Ranae, Leipzig 1830., str. 72., gdje kaže ovo: „Quum vero Hegelochus histrio, quia spiritus deficeret, synalipham perficere non potuisset eiusque vox in extrema verbi syllaba accentum circumflexum crearet, factum est, ut γαλήν intellegerent...“ — V. Fritzsche, o. c. str. 174. kaže: „... sed praeterea γαλήν' et γαλήν discrepant accentu“, i dr.

⁸⁾ Zur griechischen Prosodie, II. Euripides Orestes v. 279. Kuhns Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung 39, 583 i d. — Untersuchungen über die Natur der griechischen Betonung. Berlin 1912, str. 262. i d.

⁹⁾ Isp. članak citiran u bilj. 4.

¹⁰⁾ Isp. J. Vendryes, Traité d'accentuation grecque, Paris 1904., str. 48. — Brugmann—Thumb, Griechische Grammatik, str. 177. — Schmid—Stählin, Geschichte der griechischen Literatur III 1, str. 622., bilj. 8.

k slijedećem slogu, circumfleks na slogu -λη- ne bi zacijelo oslobodio gledaoce od pomisli na mačku.

Svoj članak „Ein Zeugnis für den griechischen Akzent“, koji se osniva na Hegelohovoj griješki, završuje Schwyzer ovim riječima: „Mutmassungen über die Ursachen vorzutragen, welche Hegelochos zur Vertauschung der Akzentqualitäten geführt haben, unterlasse ich“, a ipak su baš ti uzroci vrlo zanimljivi, i sami po sebi i po tom, što su povezani s pitanjem, je li toj nezgodnoj omaški kriv samo Hegeloh ili valja kod toga odbiti neku krivicu i na Euripida. Na sva ta pitanja rad sam po mogućnosti odgovoriti u daljem toku toga članka.

Poznato je, da se glavni grčki akcenti: cirkumfleks ~ i akut ' (kad se nalazi na dugom slogu) razlikuju po tom, što je kod prvoga naglašena prva mora, a kod drugoga druga. Ako naime rastavimo dug vokal (—) na dvije more (◡ ◡), onda cirkumfleks ima vrijednost ◡ ◡, a akut ◡ ◡': φιλῶ = philóō < φιλῆω; ἑστῶς = hestoós < ἑσταῶς; isp. u srpskohrv. mēso = mēeso; pétak = peétak. Primijenimo li to na početak 3. metra u 279. stihu Euripidova Oresta:

ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλήν' ὄρω

1 — — ◡ — | 2 ◡ — ◡ — | 3 ◡ — ◡ —

dobiva akut u riječi γαλήν' vrijednost galeén', a početni jamb (◡ —) toga metra vrijednost tribraha ◡ ◡ ◡. To pak znači, da na drugu kraćinu toga tribraha pada metrička jačina, a na treću akcenat riječi (◡ ◡ ◡), t. j. da je metrička jačina na prvom dijelu glasa η (η = ee), a akcenat na drugom dijelu njegovu (η = eé), ili ujedno spojeno, da je η = eé. Kod takvoga stanja stvari jasno je, da recitatoru jamskoga stiha nije bio lak posao potpuno odgovoriti objema rečenim pojavama, jer je na prvom dijelu vokala η trebalo vođiti brigu o ritmu, a na drugom o akcentu, koji je valjalo uzdignuti otprilike do kvinte, jer je akcentuacija grčka bila u to doba muzikalna.

Ali ta pojava nije osamljena u grčkoj metrici, štovise ona je mnogobrojna kod svih grčkih mjera; na pr.

a) Akut kod daktila:

A 56 κήδετο γὰρ Δαναῶν ...

— ◡ ◡ | — ◡ ◡ | —

U riječi κήδετο, naglašenoj akutom, nalazi se na prvom dijelu glasa η metrička jačina, a na drugom akcenat: κḗdeto (◡ ◡ ◡ ◡); naprotiv u riječi Δαναῶν, naglašenoj circumfleksom, stoje i jačina i akcenatna prvom dijelu glasa ω: Danaóon (◡ ◡ | ◡ ◡), što, naravno, recitatoru Homerovih epa nije zadavalo nikakve neprilike.

Isto se tako u

A 54 λευκώλενος Ἡρῆ

— | — ∪ ∪ | — —

rastavlja u — | ∪ ∪ ∪ ∪ | ∪ ∪ — i čita: leukoólenos Hēēre.

b) Akut u anapestičkom metru:

Sof. Aj. 134 Τελαμώνις παῖ ..

∪ ∪ — ∪ ∪ —

Dužina prvoga anapesta, rastavljena na dvije more, daje s ostale dvije kračine prokeleumatik, kojemu na treću kračinu pada metrička jačina, a na četvrtu akcenat riječi: ∪ ∪ ∪ ∪ (Telamōónie), što je dakako kod recitiranja opet zahtijevalo veliku pažnju

Sof. Aj. 146 ... ἔτ' ἤν λουπῇ

(∪) ∪ — — —

Posljednja dužina spondejskoga anapesta, rastavljena na dvije more, daje s predhodnom dužinom anapest, kojemu na prvu kračinu pada metrička jačina, a na drugu akcenat: — ∪ ∪ (loipeé).

c) Akut u jampskom metru:

Sof. Ed. kr. 1 νέα τροφή

∪ — ∪ —

Krajnja dužina jampskoga metra, rastavljena na svoje more, daje s predhodnom kračinom tribrah, kojemu je na drugoj kračini metrička jačina, a na trećoj akcenat: ∪ ∪ ∪ (trophéē).

Sof. Ed. kr. 42 ἀλκῆν τιν' εὐρεῖν

— — ∪ — | —

Prva dužina jampskoga metra, rastavljena na svoje more, daje s predhodnim neodređenim slogom (syllaba anceps) daktil na oko, kojemu je na prvom slogu metrička jačina, a na drugom akcenat: — ∪ ∪ (alkéēn).

d) Akut u trohejskom metru:

Eur. Or. 967 πῆματ' οἰκῶν

— ∪ — —

Dužina prvoga troheja, rastavljena na svoje more, daje sa sljedećom kračinom tribrah, kojemu je na prvoj kračini metrička jačina, a na drugoj akcenat: ∪ ∪ ∪ (peémat').

Eur. Bak. 613 ἀλλὰ πῶς ἡλευθερώθης...;

— ◡ — — | — ◡ — —

U riječi πῶς, naglašenoj cirkumfleksom, nalaze se i metrička jačina i akcenat na prvom dijelu glasa ω: πόος (od spondeja πῶς η- postaje naime, cijepanjem prvoga sloga na dvije more, anapest na oko ◡ ◡ —; u riječi pak ἡλευθερώθης, naglašenoj akutom, stoji metrička jačina na prvom dijelu glasa ω, a akcenat na drugom dijelu njegovu: ἑλευθερώθης (jer se i ovdje spondej -ρώθης cijepa u anapest na oko ◡ ◡ —).

e) Akut u jonskom metru:

Eur. Bak. 397 βραχὺς αἰὼν ἐπὶ τοῦτῳ

◡ ◡ — — | ◡ ◡ — —

U riječima αἰὼν i τοῦτῳ nalazi se na prvom dijelu glasova ω i ov metrička jačina, a na drugom dijelu njihovu akcenat: αἰὼν (— ◡ ◡), τούτῳ (◡ ◡ —)¹¹⁾.

Slične se pojave javljaju i u hrvatsko-srpskoj poeziji, i narodnoj i umjetnoj; na pr.

Vino pije Králjeviću Mârko.

Ali Mârko ispijaše vino.

A ti reci, drága sêle moja.

Neg se šêće do bijela dvóra¹²⁾.

Dugi su akcenti u navedenim stihovima na riječima: vino, Králjeviću, drága, dvóra — Mârko, sêle, šêće, koje po običnom shvaćanju imaju u metrici odreda vrijednost troheja. Ali stvar dobiva drugo lice, ako vokale i, á, ó — â, ê rastavimo na njihove nenaglašene i naglašene polovine. Tada naime od riječi vino, Králjeviću, drága, dvóra postaje viino, draága, Kraáljeviću, dvoóra, a od troheja — ◡ jampski tribrah ◡ ◡ ◡; od riječi pak Mârko, sêle, šêće postaje Mâarko, sêele, šêće, a od troheja — ◡, trohejski tribrah ◡ ◡ ◡. Budući da time, kako vidimo, po uzlaznom akcentu ulazi donekle među troheje jampski ritam, lako se može desiti, da pjevač ili recitator iz težnje za uspostavljanjem trohejskoga ritma povuče akcenat s druge more na prvu te mjesto vino, Králjeviću, drága, dvóra zapjeva ili izgovori vino, Králjeviću, drága, dvóra, pogotovu, ako se u istom stihu nalazi jedna ili više duljina sa silaznim

¹¹⁾ Primjere za horijambike i kratke stihove nije potrebno navoditi, jer rastavljanjem dužina na more nastaju kod njih uglavnom iste pojave, koje su dosad navedene.

¹²⁾ Stihove citiram po zborniku „Matice hrvatske“, knj. II, 15, 1; 10, 11; 37, 43; 38, 13.

akcentom: Neg se šee do bijela dvōra (neg se šee do bijela dvōra¹³): — ◡ ◡ ◡ ◡ | — ◡ — ◡ | ◡ ◡ ◡).

Slična metrička i glasovna rastavljanja mogu se izvršiti i u stihovima umjetne poezije; na pr.

Gláva pāk se ūmnim čelom rēsi.
Desna rŭka uzdanica jāka¹⁴).

Oj Kārlovci mesto moje drāgo,
K'o detēnce došao sam āmo.
Igra beše jedino mi blāgo¹⁵).

I dōđe jesen, dōđe bérbe doba¹⁶).
Tāj rŭžin bŭs, tāj čemin, bōrje, javor,
Putēljak onaj, jablani, potočić.
Da nāđe zākłona bjegŭnac s tobom¹⁷).

Za umjetni deseterac vrijedi uglavnom isto, što je rečeno za narodni, a kako je kod jampskoga metra, neka pokaže prvi od navedenih Markovićevih jampskih katalektičkih trimetara:

I dōđe jesen, dōđe bérbe doba
◡ — ◡ — | ◡ — ◡ — | ◡ — ◡

Ako naglašene duge slogove rastavimo na njihove nenaglašene i naglašene polovine, dobivaju stih i shema ove oblike:

I dō-ode je|sen dō-ode be-er|be do-ba
◡ ◡ ◡ ◡ — | ◡ ◡ ◡ ◡ ◡ ◡ | ◡ — ◡

Isporedivši prvu i drugu shemu, vidimo, da se prvi jamb prvoga i drugog metra prometnuo u jampski tribrah ◡ ◡ ◡, a drugi jamb drugoga metra u neki anapestički tribrah ◡ ◡ ◡. Budući da su jampske i anapestičke mjere, zbog zajedničkoga

¹³) Naši se narodni deseterci vrlo rado svršuju dvosložnim riječima s dugim prvim vokalom. Maretić je u svojoj „Metrici“ (Rad Jugoslav. akad. knj. 168., str. 59.) izračunao, da takvih dvosložnica ima na kraju deseteraca gotovo dvanaest puta više negoli onih dvosložnica, kojima je prvi vokal kratak. Možda bismo na osnovu toga smjeli vidjeti u našem narodnom desetercu (kao pjevanom stihu), kod kojega je kvantiteta svakako znatniji faktor nego akcenat, neki stari trohejski trimetar, kojemu su u trećem metru obje kračine (ili oba neistaknuta sloga) sinkopirane, pa stoga pjevač preostale dvije dužine mora produživati dotle, dok opet postavi ritmičku ravnotežu. Jer pjevač, pjevajući, produžuje, kako je poznato, i zadnji slog stiha: „Neg se šeće do bijela dvōra“. Po tom bi deseterac bio potekao od nekoga starog dvanaesterca.

¹⁴) Stihovi su iz epa „Vjerne sluge“ Osmana bega Štafića.

¹⁵) B. Radičević, Đački rastanak st. 62. i d.

¹⁶) Fr. Marković, Dom i svijet.

¹⁷) Fr. Marković, Karlo Drački, čin II., st. 2—3, 104.

uzlaznog ritma, homogene, ne bi uzlazni akcenat u jampskim mjerama imao biti nimalo nepriličan i ne bi smio izazivati nikakve promjene u akcentuaciji. Ipak je prilika, da se recitator i ovdje, potaknut oblicima dōde — dōde, i nehotice navede na izgovor „bêrbe doba“.

To bi, eto, bili glavni uzroci, koji bi u hrvatsko-srpskoj poeziji mogli navesti pjevača i recitatora na pogrešnu akcentuaciju. U grčkoj su poeziji slične prilike, ali je opasnost mijenjanja akcentuacije bila pojačana time, što je kod istoga vokala, kako je rečeno, valjalo voditi brigu i o ritmu i o akcentu. Ako u navedenom stihu iz Euripidova Oresta 279 rastavimo naglašene duge slogove na njihove naglašene i nenaglašene polovine, dobivaju stih i shema ove oblike:

ek kymátōn gār á-u-this á-u ga-le-én' ho-ró-o

— — ◡ — | ◡ ◡ ◡ ◡ ◡ ◡ | ◡ ◡ ◡ ◡ ◡ ◡

Nova metrička shema isporučena s onom, koja je prije navedena, pokazuje, da su svi jambi (◡ —) drugoga i trećeg metra postali jampski tribrasi i da se kod svih njih metrička jačina i akcenat riječi nalaze na drugoj kraćini osim kod prvoga tribraha trećega metra, gdje je metrička jačina na drugoj kraćini, a akcenat riječi na trećoj, i to je bio glavni uzrok, što je Hegeloh učinio pomenutu nezgodnu griješku¹⁸⁾. On je naime imao da na prvoj polovini vokala η (= ee) istakne metričku jačinu, a na drugoj akcenat dignuvši glas do kvinte, što je dakako tražilo veliku pažnju. Ali on je, čini se, kao recitator jampskoga stiha, obratio veću pažnju na ritam nego na akcenat pa stoga nesvjesno privukao akcenat s druge polovine glasa η (= ee) na prvu: η (= ee) i time drugi i treći metar stiha udesio tako, da su im sve metričke jačine i svi akcenti došli na isti slog, na što su, bez sumnje, mnogo utjecale i cirkumflektirane riječi αὔρις, αὖ i ὄρω, kojima je akutom obilježeni oblik γαλήν' okružen s jedne i druge strane.

Takve su se griješke mogle dogoditi, a zacijelo su se događale, i inače, i Hegelohu i drugim grčkim recitatorima, kao što se događaju i našim pjevačima i recitatorima, no od toga nisu dolazile nikakve veće nepravilnosti niti ih je publika, obuzeta napetom radnjom, svagda primjećivala i prekoravala. Ali Hegelohovu je griješku, naravno, odmah primijetila i urnebesnim je smijehom popratila, jer je recitator ovaj puta promjenom akcenta promijenio i značenje riječi i svojom nepažnjom od

¹⁸⁾ Griješka je ista, kao kad bi tko u srpskohrvatskom mjesto:

recitirao: Odgonila siromaha s vrátâ (Vuk, Nar. pjes. herc. 310)
Odgonila siromaha s vrâta.

„tišine“ (γαλήν') napravio „mačku“ (γαλήν). No ta griieška nije bila na porugu i podsmijeh samo Hegelohu, ona je prilično pogodila i samoga pisca drame Euripida, koji je kao iskusan pjesnik¹⁹⁾, sastavljajući dramu, morao ipak opaziti, da je mjesto vrlo klisko i da bi se lako moglo dogoditi ono, što se i dogodilo, pa dati stihu drugi, sigurniji oblik.

Zagreb.

N. Majnarić.

INHALT

N. Majnarić: EIN FEHLER DES SCHAUSPIELERS HEGELOCHOS

Die Frage, worin der Sprachfehler des Schauspielers Hegelochos bestand (Euripides, Orestes 279), ist im Altertum und in den späteren Zeiten viel erörtert worden. Der Verfasser des obigen Aufsatzes nimmt sie wieder auf und, ausgehend von der These, der genannte Fehler bestehe in einer falschen Betonung (E. Schwyzer, I. F. 10, 207 ff.), und von den gemeinsamen Erscheinungen des griechischen und serbokroatischen Akzents, versucht er Mutmassungen über die Ursachen vorzutragen, welche Hegelochos zur Vertauschung der Akzentqualitäten geführt haben.

Die griechischen Silbenakzente: Zirkumflex und Akut beruhen, wie bekannt, auf Betonung verschiedener Moren. Zerlegen wir einen langen Vokal in zwei Moren $\cup \cup$, so ist der Zirkumflex gleich $\cup \cup$, der Akut gleich $\cup \cup$, z. B. φιλόω = philóō < φιλέω und ἑστώς = hestóōs < ἑσταώς; vgl. im Serbokroatischen mēso = mēeso und pétak = peētak. Bei solcher Auffassung und Auflösung aller betonten langen Silben in ihre betonten und unbetonten Hälften bekommen der Vers Eur. Or. 279 und sein Schema:

ἐκ κυμάτων γὰρ αὐδὴς αὐ γαλήν' ὁρῶ

— — — — — | — — — — — | — — — — —

folgende Formen:

ek kýmátōn gār á-u-thís 'á-u ga-le-én' ho-ró-o

— — — — — | — — — — — | — — — — —

Das neue Schema zeigt zweierlei: 1. daß an Stelle aller lamben ($\cup$ —) des zweiten und dritten Metrums ein Tribachys ($\cup \cup \cup$) getreten ist; 2. daß bei allen Tribachen die metrische Stärke (arsis) und die Wortbetonung auf die zweite Kürze fallen, mit Ausnahme des vorletzten, bei dem die metrische Stärke auf die zweite, die Wortbetonung aber auf die dritte Kürze fällt, was der Hauptgrund zu sein scheint, daß Hegelochos jenen verhängnisvollen Fehler begangen hat. Er sollte nämlich auf der ersten Hälfte des Vokals η (= ee) die metrische Stärke, auf der zweiten die Wortbetonung hervorheben η (= éé), was selbstverständlich eine gewisse Vorsicht erforderte. Er richtete aber als Rezitator des iambischen Verses, allem Anschein nach, größere Aufmerksamkeit auf den Rhythmus als auf die Betonung und verschob dadurch unbewußt den Akzent von der

¹⁹⁾ Orest je prikazan g. 408., t. j. otprilike godinu dana prije smrti Euripidove (407/6).

zweiten Hälfte des Vokals η (= $\epsilon\acute{\epsilon}$) auf die erste η (= $\acute{\epsilon}\epsilon$). Damit gestaltete er allerdings das zweite und dritte Metrum des Verses derart, daß nun alle metrischen Stärken und alle Akzente auf dieselbe Silbe kamen, verdarb aber damit den Sinn des Verses, worauf gewiß auch der Rhythmus der herumstehenden, zirkumflektierten Formen $\alpha\delta\delta\iota\varsigma$, $\alpha\delta$ und $\delta\rho\acute{\omega}$ einen nicht geringen Einfluß übte.

Dieselben Erscheinungen können auch in der serbokroatischen Poesie Akzentwechsel anregen; z. B.:

I dōde jesen, dōde bérbe doba

○ — ○ — | ○ — ○ — | ○ — ○

Nach der Auflösung aller betonten langen Silben in ihre betonten und unbetonten Hälften bekommt der Vers und sein Schema folgende Form:

I dō-o-de jēsen dō-o-de be-ēr-be doba

○ ○ ○ ○ — | ○ ○ ○ ○ ○ ○ | ○ — ○

Der erste Iambus des ersten und zweiten Metrums wurde, wie aus dem neuen Schema ersichtlich, durch einen iambischen Tribrachys (○ ○ ○) ersetzt; der zweite Iambus des zweiten Metrums aber, wenn man so sagen darf, nahm die Form eines anapästischen Tribrachys (○ ○ ○), der wegen seines steigenden Rhythmus in einem iambischen Metrum keinen Anlass zum Akzentwechsel geben sollte. Es besteht doch auch hier die Möglichkeit, daß der Rezitator, angeregt durch die Formen dōde — dōde, beim Rezitieren unbewußt zur Betonung „bérbe (=bēerbe) doba“ geführt wird.

Solche Fehler konnten aber auch sonst begangen werden: vom Hegelochos selbst und von anderen griechischen Rezitatoren, wie sie auch von den serbokroatischen Rezitatoren und Schauspielern nicht selten begangen werden, aber dadurch wurden keine großen Unzukömmlichkeiten verursacht, weil die Zuschauer, von der gespannten Handlung tief ergriffen, sie nicht immer bemerkten und folglich nicht tadelten. Hegelochos' Fehler aber wurde natürlich sofort bemerkt und von einem schallenden Gelächter begleitet, weil diesmal der Rezitator mit dem Akzentwechsel auch das Wort wechselte und durch seine Unachtsamkeit von der Stille ($\gamma\alpha\lambda\eta\nu$) eine Katze ($\gamma\alpha\lambda\eta\nu$) machte. Dieser Fehler überschüttete aber mit Spott und Hohn nicht nur Hegelochos, er traf einigermaßen auch den Tragödiendichter Euripides, der bei der Abfassung seines Dramas, als ein gewiegter Dichter, doch bemerken sollte, daß die Stelle schlüpfig ist (und daß leicht geschehen könnte, was in der Tat geschah) und dem Vers eine andere, sicherere Form geben sollte.